ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 180 ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հ. աբաթ 29 Հոկտեմբերի

1888

Հ. աբաթ 29 Հոկտեմբերի ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 180

Տարեկան 10 րուբլի, վեց ամսոր՝ 6 րուբլի, երեք ամսոր՝ 3 ր. 50 կ., ամսոր՝ 1 ր. 50 կ., Կատ վ՝ 5 կոպեկ։
Բաժանորդ գրում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատունը։

Խմբագրության հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Нор-Даръ» կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր (բացի սուն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարությունները ընդունւում են ամեն լեզուներով։
Յայտարարությունների բառին 2 կ., ընկալիների համար կրկնապատիկ։

Հոկտ. 27-ին, օրուայ 12 ժամին, Յաւկիս գիւղում վախճանուեց ուղիսուն երկու տարուայ հասակում արժանաւոր վարժապետ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԲԵԼԱԽԵԱՆՑԸ.

Հոգեհանգիստը և թաղումը տեղի կունենայ Յաւկիս գիւղում, կիրակի, 30-ին Հոկտեմբերի, առաւօտեան ժամը 11-ին։

Յայտարարում է այս մասին Հանգուցեալի բարեկամներին և նախկին աշակերտներին ի գիտութիւն։

1—1

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—

Վեհափառ Կաթողիկոսը Բագուում։

Քրոնիկոն.—Լուրեր։ Գիւղատնտեսական Ընկերութեան ժողովը։ Նոր-Ջուղան և իւր ներկայ վիճակը (շարուն.)։

Քաղաքական.— Քաղաքական լուրեր։

Խառն Լուրեր։

«Նոր-Դար»-ի հեռագիրներ։

Բանասիրական.— Փչրուած կեանք (շարուն.)։ ՎուկՍտեփանովիչ Ղարաջիչ։

Յայտարարութիւններ։

ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԲԱԳՈՒՈՒՄ

—

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են.—Հոկտ. 25-ին, առաւօտը 8-ը ժամին Վեհափառը գնաց քաղաքիս հին հանգստարանը և օրհնեց իւր ազգական կարապետ վարդապետի գերեզմանը, որ վախճանուել էր խոլերայից մեծ խոլերայի ժամանակ։ Ժամը 10-ին Վեհափառը գնաց տեղիս ծխական-եկեղեցական երկսեռ դպրոցները և այնտեղ բաւականին ժամանակ մնալով, իւրաքանչիւրը դասատից և բաժանմունքներից երեք աշակերտ առաջ կանչելով հարց ու փորձ արեց։ Այնուհետև Վեհափառը ուղղուեց ժամը 11-ին գնաց երկաթուղու կայարանը, որտեղ Նորին Օծութիւնը Բալախան տանող արտաքոյ կարգի գնացքը պատրաստի սպասում էր։ Բալախանա հասնելով, Վեհափառը առանձին հեծաքարքրութեամբ նայում էր կասպեան Ընկերութեան նաւթի շտրուանը։ Կասպեան Ընկերութիւնը Վեհափառի ներկայութեամբ 50 հազար պուդ հում նաւթ նուիրեց էջմիածնի տաճարի վերաշինութեան։ Այդ նաւթը խկոյն ծախուեցաւ 1125 րուբլիով։ Այնուհետև Վեհափառը գնաց մեծ. Առաքել Պատուրեանցի և ընկ. նաւթային հորերի մօտ գտնուող տունը, որտեղ զետեղուած է և ընկերութեան կանոցը։ Այդ օրը Վեհափառը մեծ. Առաքել Պատուրեանցի հիւրն էր։ Ճաշին այդ օրը Վեհափառին սեղանակից էին պ. Նահանգապետը և այլ պաշտօնական անձեր և հասարակութեան պատուաւոր ներկայացուցիչներ՝ մօտ 60 հոգի։ Ճաշին շամպանիա գինին հոսում էր. կայսեր և կայսերական ընտանեաց կենաց բաժակները պարպելուց յետոյ, բաժակները առաջարկուեցան Վեհափառ Կաթողիկոսի կենացը։ Այնուհետև խմեցին պ. Նահանգապետի, հիւրասէր մեծ. Առաքել Պատուրեանի, նրա ընկերների և այլ պարոնների կենացները։ Մեծ. Առաքել Պատուրեանցը իւր և ընկերութեան կողմից նուիրեց էջմիածնի վերաշինութեան օգտին 50 հազար պուդ հում նաւթ, որի խկոյն ծախուեցաւ 1150 րուբլիով։

Երեկոյեան Վեհափառը կառքով քաղաք վերադարձաւ, իսկ միւս հիւրերը երկաթուղիով վերադարձան քաղաք։

Այսօրուանից ստորագրութիւն բացուեց ս. էջմիածնի վերաշինութեան օգտին։ Գէորգ աղա Լալայեանցը 2000 րուբլի ստորագրուեց, դրա եղբայր Կարապետ աղան՝ 1000 րուբլի ստորագրուեց։ Դրանց երեք եղբօր որդիքը ստորագրուեցին իւրաքանչիւրը 333 րուբլի 33 կ., ընդամէնը՝ 1000 րուբլի։ Այդպէսով Լալայեանցների տունը էջմիածնի օգտին բացուած հանգանակութեան թերթում 4000 րուբլի ստորագրուեց։ Այնուհետև սկսան ստորագրուել 300-ական րուբլի։ Ստորագրութիւնը շատ աջողութեամբ շարունակւում է։ Այս հանգամանքը ցոյց է տալիս, որ հայ ժողովուրդը պատրաստ է միշտ նպաստելու էջմիածնին։ *)

*) Այս լուրերը բովանդակող նամակը, նոյնպէս և այլ խմբագրական նկատողութիւնները երկկուայ համարի համար էին նշանակուած, բայց ծառայի անգգուշութիւնից տպարան տանելու ժամանակ կորչելով, չկարողացանք հրատարակել։ Այս տեղեկութիւնները էլ յետոյ ստացած նամակներից կարողացանք քաղել և այս համարում լոյս ընծայել։

Խմբ.

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Մեզ գրում են.—Բագուից էջմիածին վերադառնալիս, Աղստաֆայում, Հոկտ. 27-ին հրեկոյեան, Նորին Վեհափառութեան թիֆլիսից մի պատգամաւորութիւն ներկայացաւ։ Պատգամաւորութիւնը Նորին Վեհափառութեան օրհնութիւնը ստանալով, չը կարողացաւ մատուցանել իւր հետ բերած խնդրագիրը, որովհետև Վեհափառ Կաթողիկոսը կամեցաւ, որ իրեն ներկայացողները խօսեն իրենց մասին և իրենց կողմից միայն։

Թիֆլիսից մի ուրիշ պատգամաւորութիւն մի այլ խնդրագրով պատրաստւում էր Դիլիջան գնալու Նորին Վեհափառութեանը ներկայանալու համար։

—

Եգիպտոսի Ալէքսանդրիա քաղաքում պիտի հրատարակուի հայերէն մի շաբաթաթերթ «Նեղոս» անունով։ Այդ նոր շաբաթաթերթի հրատարակիչը՝ Վահան Մամասեան, խմբագրութեանս դիմելով, ուզարկել է իւր հրատարակելիք շաբաթաթերթի յայտարարութիւնը։ Միւս անգամ մեր ընթերցողին կը ծանօթացնենք այդ յայտարարութեան բովանդակութեան հետ։

—

Վերջապէս մեր բարեգործական ընկերութիւններից մինը՝ Հայուհեաց Ընկերութիւնը իւր գոյութեան նշանները ցոյց է տալիս։ Կիրակի, Հոկտ. 30-ին հայերէն դասախօսութիւն է լինելու, ինչպէս յայտարարութիւնից կը տեսնէ ընթերցողը, չիշեալ ընկերութեան օգտին։ Նպատակը համակրելի է, նպատակին հասնելու միջոցը՝ գեղեցիկ և օգտաւէտ. մնում է հասարակութեանը կատարելու իւր պարտքը։

—

Պ. Գէորգ Զմշկեանը գրում է մեզ հետևեալը.—«Պատուական «Նոր-Դար»-ի 177 համարում արդէն յայտնել էք, որ առաջիկայ դեկտեմբերը ամսի 22-ին տօնելու են Թիֆլիսում մեր տաղանդաւոր դրամատիկական հեղինակ Գաբրիէլ Սունդուկեանցի քսան և հինգ ամեայ գրական գործունէութեան յոբելեանը։

Այդ տօնախմբութիւնն ի նկատի ունենալով, ցանկալի էր իմանալ, թէ յարգելի յոբելեարն ո՞ր երկը, ո՞րտեղ և քանի՞ անգամ են ներկայացրել Թատերասէրները։ Այս մասին տեղեկութիւններ հաղորդել ցանկացողներին խնդրում ենք, որ իրենց տեղեկութիւնները ուղարկեն «Նոր-Դար»-ի խմբագրութեան անունով՝ ինձ հասցնելու համար»։

—

Մեր ընթերցողները չիշում են, որ քաղաքիս ս. Աստուածածնի—թանգոյնից եկեղեցու երէցփոխ պ. Գօլոշեանը, նոյն եկեղեցու միաբան արժ. Ներսէս քահանայ Ղամագեանցին անպատուելու համար՝ նահանգապետ-տարաձայնութեան ժամանակ զգալով երեք ամիս բանտարկութեան էր դատապարտուած։ Պ. երէցփոխ Գօլոշեանը նահանգական դատարանի այդ վճռից դժգոհ, աւելի բարձր ատեանին՝ դատարանական պալատին բողոքել էր այդ վճռի դէմ։ Հոկ. 27-ին դատարանական պալատը պ. Գօլոշեանի բողոքը քննութեան առնելով, հաստատեց նահանգական դատարանի վճիռը՝ պ. Գօլոշեանի բողոքը առանց հետևանքի թողնելով։

—

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՓՉՐՈՒԱԾ ԿԵԱՆՔ *)

(Վիկտ)

—

Գլուխ Գ

Մութ գիշեր էր։

Երկնակամարում կուտակուել էին սև, արճճային ամպերը և ցածր լռութեամբ անցնում էին Օ... քաղաքի վրայով։ Փողոցի լապտերների աղօտ լոյսը սփռւում էր միայն նրանց շուրջը. դրանից դուրս ամեն ինչ քողարկուած էր գիշերային խաւարի մռայլ մշուշների մէջ։

Քամին արձակ սահում էր ամայի, անցուդարձից ազատ փողոցներով և նրա կատաղի մռնչոցը խուլ արձագանք էր գտնում հրապարակի «բուլվար»-ի տատանուող, կռացող ծառերի կարծես լացող սոսափիւնի մէջ...

Խալաթեանցի տան մի պատուհանը լուսաւորուած էր։

Սենեակում նստած էին Նունէն և Մելքոնեանցը։ Ինքն ազան կլուբումն էր։ Վերջինը սգևորուած կարդում էր Սպռլեթեանի «Դեմոն»-ի Թարգմանութիւնը։

—«Երբեմն եմ ահա տեղծագործութեան առաջին օրով։

*) Տես «Նոր-Դար» № 179.

երբեմն եմ նրա ես վերջին օրով, —լսւում էր նրա ազդու, կրծքային ձայնի գեղեցիկ հնչիւնները։

Նունէն լայն բացած իւր սև աչքերը, ուղղակի նայում էր Դէմոնի երեսին։

Այդ երեսը խօսում էր. այն ամեն մաշող, տանջող տարակուսանքները, այն ամեն չերմ, կրակոտ, ոչ-մարդկային կրքերը, որոնք այլևս էին չար գեղին, յայտնի տպաւորւում էին Մելքոնեանցի չարժուն, տիպիկական երեսի վրայ։ կարծես այդ ամենը զգում էր և ինքը Մելքոնեանցը, կարծես նոյն այրող, սուր զգացմունքը մաշում էր և նրա խեղճ սիրտը։

Երիտասարդն ընդհատեց իւր ընթերցանութիւնը։

Я дамъ тебѣ все, все земное
Люби меня, люби меня

—մտաբերեց Նունէն Լերմոնտովի խօսքերը։

—Այո, նկատեց նա մի րոպէից, այդ դարի մարդիկ գիտէին և սիրել և ատել... նրանց զգացմունքներն աւելի ազդու էին քան մերը...

Դուք կարծում էք, որ այժմս չը գիտեն սիրել, հարցրեց Մելքոնեանցը։

—Այո... չգիտեն... մանրացել է, փչրուել է այդ սուրբ զգացմունքը... մարել է սիրոյ կրակը, նկատեց Նունէն և վերկացաւ տեղից։

—Դուք... արդէն... գնում էք, շշնջաց Մելքոնեանցը։

Այդ ձայնն այնքան ազդեցական էր, որ Նունէն մեքենայաբար կանգ առաւ դրան շէմքում և լրջօրէն նայեց Մելքոնեանցի վրդովուած, յուզուած երեսին։

—Այո... ասելու բան ունիք։

—Ոչ... այսինքն... այո... մրթմրթաց յուզուած Մելքոնեանցը։

—Աստցէք... և Նունէն մօտեցաւ նրան։

—Տեսնում էք... ես կամենում էի ասել, որ...որ դուք սխալւում էք, որ մեր դարում ևս... գիտեն սիրել... սիրել անկեղծ, չերմ, սրտի բոլոր ոյժերով։

Եւ Մելքոնեանցի ձայնը յանկարծ կարուեց. նա վախեցաւ, չիցէ Թէ ասած լինի մի աւելորդ, անտեղի խօսք։

—Գիտէն, հարցրեց ժպտալով Նունէն... չեմ կարծում։

—Ի զուր, օրիորդ... ի զուր... խո կան մարդիկ...

—Այո, որոնք չերմ սիրում են ոսկին, քնքշանից տխուր ձայնով Նունէն։

Նա այնքան մօտ էր կանգնած Մելքոնեանցին, որ երկուսի չնչառութիւնը համարեա խառնւում էր. երիտասարդը զգում էր իւր վրայ այդ չնչառութեան տաք, փայփայող հոսանքը. նա զգում էր իւր վրայ Նունէի լիարժէք կուսական մարմնի գրաւիչ, հրապուրող ազդեցութիւնը. մի սուր զգացմունք քաշում էր նրան դէպի Նունէն։ Արիւնը զարկեց Մելքոնեանցի գլխին։

Նրա աչքերի առաջ մի ակնթարթում ցոլացան կարմիր, դեղին շրջանակները։ Նա բռնեց Նունէի ձեռից։

—Լսեցէք... Նունէ... ես վաղուց... կամենում էի յայտնել ձեզ, որ... որ... ես... սիրում եմ ձեզ... սիրում եմ անխելք... ես գիտեմ, որ դա չանցանք է իմ կողմից... ես գիտեմ, որ դա ցնորք է... բայց ինչ արած... ես անկարող եմ դիմանալ... տեսնում էք... ես մաշուել եմ, սաստիկ մաշուել... ներքին, անշէջ կրակը լափում է ինձ... այո, ես աշխատեցի սպանել ինձանում այդ զգացմունքը, հանել սրտից... բայց չկարողացայ... նա շատ խորը արմատացել էր այնտեղ... նրա հետ միասին ես կարող էի հանել և սիրտս... բայց ես կամենում եմ դեռ ապրել... տեսնում էք... ես դեռ երիտասարդ եմ... լքեցէք ինձ... ես շատ բան չեմ պահանջում ձեզնից... ես չուս չունեմ, որ... որ դուք կը սիրէք ինձ... երբէք... ես չեմ կամենում խաբել ինձ սնոտի յոյսերով... ոչ... Թոյլ տուէք միայն ինձ սիրել ձեզ, սիրել... հեռուից... և ես... ես կը բաւականանամ դրանով... ճո... դուք Թողնում էք ինձ... հս... հս... վիրաւորեցի ձեզ... ներեցէք, այլ ա կամայ էր... Նունէ... Նունէ...

Մելքոնեանցի ձայնը սաստիկ դողում էր. մոլգ-կարմրութիւնը ծածկել էր նրա երեսը. սառը քրտնքի խոշոր կաթիլներն ընկնում էին նրա ճակատից ցած, գետնի վրայ։

Նունէն քարացած, ապշած նայում էր Մելքոնեանցի այլանդակուած երեսին. մի կայծ էլէքտրական ազդեցութեամբ անցաւ նրա անդամների։

—Ինչպէս... նա ինձ սիրում է... նա ինքն ասաց այդ... անցաւ նրա բորբոքուած ուղեղով։

Երջանկութիւնն, անհուն, անսպասելի երջանկութիւնը լեղդում էր նրա ձայնը. նա կամենում էր խօսել, իսկ լեզուն չէր հնազանդւում նրա կամքին. նա արագ խլեց իւր ձեռք Մելքոնեանցի ձեռից և մօտեցաւ դրանը։

—Դուք... գնում էք... ճո, մի խօսք միայն... Նունէ։

—Վաղը... վաղը... գնաք... դուք... Ինստանաս պատասխանը, հազիւ կարողացաւ շշնջալ Նունէն և անձայն քայլերով անհետացաւ Մելքոնեանցի աչքերից։

—Վաղը... վաղը... մեքենայաբար կրկնեց ինքն իրեն Մելքոնեանցը և անզօր բնիկաւ աթոռի վրայ։

Հազար և մի մտքեր, անկարգ հե-

Այս առթիւ ձեռնարկուեցաւ ուսումնական գործի մը, որ մինչեւ հիմա ոչ միայն Ռուսիոյ, այլ եւ ամբողջ Եւրոպայի համար նոր էր, եւ որ ամենայն հաւանականութեամբ ապագային մէջ մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ ոչ միայն Ռուսիոյ, այլ եւ ամբողջ Եւրոպայի վրայ։ Այդ գործն է Ռուսիոյ հարաւային կողմերուն մէջ գտնուած հնութեանց հետազօտութիւնը։ Ցարդ հնութեանց հետազօտութիւնները միայն Եգիպտոսի, Ասորեստանի եւ Յունաստանի մէջ էին կատարուած, եւ ասոնց շնորհիւ ծանօթ եղած էին այդ երկիրներուն հին ժողովուրդներուն կեանքին ամենէն մանրամասն կողմերը։ Ռուսիոյ հարաւային կողմերուն մէջ գտնուած հնութեանց հետազօտութիւնները ցոյց տուին, որ այդ կողմերն ալ հին ժամանակներուն մեծ կեդրոններ եղած են, եւ որ հոն ալ հին ժողովուրդներ ապրած են, որոնց մասին մինչեւ հիմա ոչ մէկ տեղեկութիւն ունէինք։ Ասոնց մասին ամենէն առաջ ուշադրութիւնը գրաւեցին Սկիւթացիները, որոնց մասին Հերոդոտոս հայր պատմագիրը շատ բաներ կը պատմէ։ Սկիւթացիները Ռուսիոյ հարաւային կողմերուն մէջ ապրած են մինչեւ 3-րդ դարը յետ Քրիստոսի, եւ ասոնց մասին ալ մինչեւ հիմա ոչ մէկ տեղեկութիւն ունէինք։ Ասոնց մասին ալ հիմա շատ բաներ գտնուեցան։ Ասոնց գերեզմանները, որոնք մեծ բլուրներ կը կազմեն, շատ մեծ քանակութեամբ գտնուեցան, եւ ասոնց մէջ գտնուած իրերը ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները շատ զարգացած ազգ մը եղած են։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն ոսկիէ, արծաթէ, պղինձէ, երկաթէ եւ քարէ շատ գեղեցիկ իրեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները ոսկերչութեան եւ քանդակագործութեան մէջ շատ յառաջացած էին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ զանազան զէնքեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները պատերազմական ժողովուրդ մըն էին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ կանանց զարդեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները կանանց ալ մեծ պատիւ կ՚ընէին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ ձիերու կմախքներ, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները ձիերու մեծ սէր ունէին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ ոսկիէ, արծաթէ, պղինձէ, երկաթէ եւ քարէ շատ գեղեցիկ իրեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները ոսկերչութեան եւ քանդակագործութեան մէջ շատ յառաջացած էին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ զանազան զէնքեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները պատերազմական ժողովուրդ մըն էին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ կանանց զարդեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները կանանց ալ մեծ պատիւ կ՚ընէին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ ձիերու կմախքներ, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները ձիերու մեծ սէր ունէին։

Ուրիշ հնութիւններ ալ գտնուեցան, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները ոչ միայն հեռաւոր տեղերու հետ առեւտուր կ՚ընէին, այլ եւ հեռաւոր տեղերէ գաղթականներ կ՚ընդունէին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ զանազան զէնքեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները պատերազմական ժողովուրդ մըն էին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ կանանց զարդեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները կանանց ալ մեծ պատիւ կ՚ընէին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ ձիերու կմախքներ, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները ձիերու մեծ սէր ունէին։

Ուրիշ հնութիւններ ալ գտնուեցան, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները ոչ միայն հեռաւոր տեղերու հետ առեւտուր կ՚ընէին, այլ եւ հեռաւոր տեղերէ գաղթականներ կ՚ընդունէին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ զանազան զէնքեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները պատերազմական ժողովուրդ մըն էին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ կանանց զարդեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները կանանց ալ մեծ պատիւ կ՚ընէին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ ձիերու կմախքներ, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները ձիերու մեծ սէր ունէին։

Ուրիշ հնութիւններ ալ գտնուեցան, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները ոչ միայն հեռաւոր տեղերու հետ առեւտուր կ՚ընէին, այլ եւ հեռաւոր տեղերէ գաղթականներ կ՚ընդունէին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ զանազան զէնքեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները պատերազմական ժողովուրդ մըն էին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ կանանց զարդեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները կանանց ալ մեծ պատիւ կ՚ընէին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ ձիերու կմախքներ, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները ձիերու մեծ սէր ունէին։

Ուրիշ հնութիւններ ալ գտնուեցան, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները ոչ միայն հեռաւոր տեղերու հետ առեւտուր կ՚ընէին, այլ եւ հեռաւոր տեղերէ գաղթականներ կ՚ընդունէին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ զանազան զէնքեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները պատերազմական ժողովուրդ մըն էին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ կանանց զարդեր, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները կանանց ալ մեծ պատիւ կ՚ընէին։ Ասոնց գերեզմանները կը պարունակեն նաեւ ձիերու կմախքներ, որոնք ցոյց կու տան, որ Սկիւթացիները ձիերու մեծ սէր ունէին։

ՆՈՐ-ՋՈՒՂԱՆ ԵՒ ԻՒՐ ՆԵՐԿԱՑ Վ. ՃԱԿԸ *)

(Ցիշատակարանից քաղուած կտորներ)։

Ի.

Այժմ տեսնենք, թէ ինչպէս և ինչ պայմաններով բողոքականութիւնը բուն դրեց Նոր-Ջուղայում։ Մինչև 187... Թուականները Ջուղայի հայերը բողոքականութեան վրայ գաղափար անգամ չեն ունենում։ Այդ ժամանակներումն էր, որ անգլիացիները Պարսկաստանում հեռագրական թել էին անցկացնում։ Այս գործում անգլիացիները մեծ խորամանկութեամբ շահում են հայերի սրտերը, տալով նրանց լաւ պաշտօն և առատ ռոճիկ։ Անցնում է մի երկու տարի և ահա սարսափելի սովը բացած իւր ժանիքներն՝ սպառնում է կլանելու Սպահանի նահանգը։ Անգլիացիները հիմնում են Ջուղայում հեռագրատուն և մի քանի հեռագրատան պաշտօնեաները իրենց ընտանիքով բնակութիւն են հաստատում, որոնց հետ ևս մի բողոքական-քարոզիչ՝ Դօքտօր Բրուս անունով։

Այս միսիօնարն իրեն յատուկ ճարպիկութեամբ և դրամական մեծ օժանդակութեամբ իսկոյն ձեռնամուխ է լինում մի փոքրիկ ուսումնարան հիմնելու։ Թշուառ գիւղացի հայերն, որոնք սովի անխուսափելի մահից ազատուելու յուսով գունդ-գունդ գիմում են Նոր-Ջուղա, մնում են յուսահատ դրութեան մէջ։ Ահա այս դէպքն առիթ է տալիս բողոքական միսիօնարին ցոյց տալու իւր իրը ծարտասիրութիւնը, մինչդեռ ժամանակ չշեղուելով իւր իսկական առաքելութենից։

Ամենայն առատաձեռնութեամբ ընկալում է առանց խորութեան օգնել Թէ մերկ հային և Թէ սովամահ պարսկին։ Դրանց նշանաբանն լինելով, Թէ —«մարդ ուր միայն հացիւ կեցցէ»— մի կողմից օգնում, կերակրում էին, իսկ մեւս կողմից ս. աւետարանը ձեռքներին քարոզում էին. խեղճ ժողովուրդն ևս անգիտակցաբար պատրաստ էր նրանց կամքը կատարել,

*) Տես «Նոր-Դար» № 179.

կանութեան այսպիսի անկերպարանք և անյարմար վիճակը։ Շուտով սկիզբ սկսուէը գրականութեան մէջ էլ վերանորոգութիւնը, որ նպաստելու էր ժողովրդի քաղաքական վերածնութեան վիճակին. պէտք է ծնուէին մատենագիրներ, որ կարողանային գրականութեանը տալ մի ուրիշ՝ ժողովրդի մտաւոր պահանջներին համապատասխան ուղղութիւն։

Եւ ահա լոյս ընծայ սերբերի մէջ մի այդպիսի վերանորոգիչ և դա հըռչակաւոր Վուկ Ստեփանովիչ Ղարաջիչն էր։ Դա յայտնի է Թէ իւրի իւր ազգի ոգին, բնաւորութիւնը և գրականութիւնը հիմնաւորապէս ուսումնասիրող և ժողովրդի բանաստեղծական հարստութեան բոլոր տեսակներին հաւաքող, նոյնպէս իրրև ընտիր հեղինակ և սերբական լեզուի համար նոր ուղղագրութիւն ստեղծող։

Եւ այս բոլոր նշանաւոր աշխատասիրութիւնների և ազգային գրականութեանը ժողովրդական կարիքների համեմատ ուղղութիւն տալուն համար սերբերը նրան կոչեցին «սերբական նոր գրականութեան հայր»։

Բուն ժողովրդի ծնունդ լինելով՝ այդպիսի մարդկի առանց մի նախապատրաստած և որոշած դիտաւորութեան և նպատակի, մի ինչ-որ ազնիւ բնական զգացմունքով, բնազդմամբ, դառնում են ազգային կրթողական ձեռնարկների յայտնող և զարգացնող և մեծ ծառայութիւնները են անում ազգին և գրականութեանը։

Վուկ Ստեփանովիչ Ղարաջիչը ծնուեց սերբական Լօզնիցի քաղաքին մօտիկ Տէքշիչ կոչուած փոքր գիւղում 1788 Թուի Հոկտեմբերի 26-ին, այն ժամանակ, երբ Սերբիան դեռ Թըրքական իշխանութեան տակն էր։

Դրա հայր Ստեփանը նմանապէս տերշւհիցի էր, բայց զարաջիչների ազգը տեղափոխուել էր Սերբիա-Հերցոգովինից աւստրիա-Թրքական պատերազմի ժամանակ 1737 — 1739 Թուականի միջոցներում մեւս շատ հերցոգովինցի գերդաստանների հետ. և այդ գաղթականները սերբական սովորութեանը հետևելով՝ բնակուեցան Թիւրքերից հեռու, անտառների խորքում։ Վուկի մայրն էլ հերցոգովինցի էր։ Այդ կինը ծնել էր առաջ հինգ զաւակ, բայց բոլորն էլ մանկական հասակում վախճանուել էին, և սնապաշտ ժողովուրդը, նրանց հարեւանները և ծանօթները այդ տարաբաղդութիւնը տեսնելով՝ այնպէս էին հաւատացած, Թէ այդ կնոջ հրեխաներին կախարդ կանայք, վհուկներն են ուտում։

Այդ պատճառով էլ, երբ որ ծնուեցաւ նրանց վիճերորդ զաւակը—նոր սերբական գրականութեան ապագայ հիմնադիրը, ծնողները խոր մտածմունքի մէջ ընկան և կամենալով իրենց նոր ծնած երեխային ազատել կախարդ կանանցից, նրա անունը դրին Վուկ, որ սերբերէն գայլ է նշանակում։ Ժողովրդական աւանդութեամբ գայլն ոչ կախարդ կանայք և ոչ էլ չար ոգիները չէին կարող մօտ գնալ և վնասել. և բարեբաղդաբար այնպէս պատահեց, որ մանուկ Վուկը մեծանում էր անվնաս և նրա ծնողների կարծիքով, ուրեմն չար ոգիները չէին համարձակւում մօտենալ երեխային։

Իւր մանկութիւնը Վուկն անցկացրեց հօր տանը, մօր ազդեցութեան տակ։ Մայրը տանը բանելիս, լինչպէս սերբ կանանց սովորութիւնն է, սիրում էր երգել զանազան երգեր և ամենաուան երկարու ձիգ գիշերները պատմում էր երեխայի հետաքրքրութիւնը շարժող ազգային առակներ և առասպելներ։ Եւ շատ հաւանական է, որ դրանից լինի ծագում Վուկի մէջ դէպի ժողովրդական բանաստեղծութիւնը վերջը յայտնուող ներմ սէրը։

Վուկը շատ վաղ սովորեց կարդալ գրել, Թէպէտ այն ժամանակ Սերբիայում համարեա Թէ չկային ուսումնարանները և գիրք ասած բանը շատ սակաւ տեղերում կարելի էր գտնել, մանաւանդ գիւղերում։

Վուկի առաջին ուսուցիչն էր նրա մի ազգականը, որ յետոյ Սերբիայի ազատութեան գործում մեծ դեր խաղաց և առհասարակ շատ նշանաւոր ծառայութիւնները կատարեց իւր հայրենիքին։ Այս ազգականն ուսուցանում էր Վուկին մի անսովոր կերպով, այն է՝ վառօդը լուծում էր ջրի մէջ ուստի պարսկները չէին կարող մարսել բողոքականների քարոզները, ինչպէս մարսում էին նրանց առատ փողերը և կերակուրը։ Մնացին միայն աղքատ հայերը։ Խեղճ հայերն ևս ուշք չդարձնելով դրանց քարոզների մտքին և առանց հասկանալու կամայ-ատար էին լինում առատ նուէրների, օգնութիւն և պաշտօններ գտնելու դիտմամբ։ Բայց այդ խեղճերն ևս ժամանակի ընթացքում, յայտնի տեսնելով բողոքականների պատիւը խոստումները և պառակտիչ ձգտումները և միտ բերելով իրենց հայրերի ս. եկեղեցու հնաւանդ ծէսերը և արարողութիւնները, ստրջանում են իրենց անխոհեմ ընթացքի վրայ և վերադառնում են մայրենի Ս. եկեղեցու ծոցը։ Իսկ սակաւաթիւ կաթոմիտները, պէսպէս պաշտօններից և առատ առձիկից զրկուած՝ մնացին մինչև այսօր իրենց փոփոխամիտ դրութեան մէջ։ Նոյն իսկ այդ ներմեռանդներից քանի՞ քանի՞ անգամ են խոստովանուել, Թէ հացի խնդիրը մեզ ստիպում է նրանց հաւատարիմ մնալ առ երեսս և վերջապէս մերայինների անհոգութիւնն չէր դրանց ոյժ և խրախոյս տուողը։

1883 Թուին Հնդկաստանի բողոքականների եպիսկոպոսն, հաւատալով դրանց խօսքերին՝ որ իբր Թէ Սպահանի մեծ մասն արդէն բողոքականութիւն է ընդունել, շտապում է գալ և այցելել-մխիթարել իւր հօտին։ Հետաքրքիր ժողովուրդն մեծ բազմութեամբ ընդառաջ է գնում մինչև հայերի հանգստարանն, իբրև լոկ զուարճութիւն. իսկ բողոքական եպիսկոպոսը կարծում է, Թէ արդարև իւր սիրելի ժողովուրդն է իրեն ընդառաջ եկողը։ Օր է որոշում քարոզ խօսելու. երևակայեցէք եպիսկոպոսի զարմանքն. երբ դուրս է գալիս ամբիոն, մնում է շուարած՝ տեսնելով միայն մի քանի խեղճ հայեր։ Կէս զարմանքով և կէս յուսահատած դառնում է բողոքական միսիօնարին և յանդիմանական կերպով ասում. «մինչ սա է քո այսքան տարուայ աշխատանքը, պատիւ խօսքերը, այնքան գումարների վատնումը։ Որոնք են քո դէպի քրիստոնէութիւն դարձած պարսիկ՝ ժողովուրդը. տեսնում եմ, որ սրանք բոլորն էլ խեղճ քրիստոնեայ հայերը են. ուրեմն դուք միայն հայդուկ՝ հային բողոքական էք դարձրել. կեցցէ Ձեր առաքելութիւնը»։ Այս խօսքերից արդէն պարզ որոշւում է բողոքականների բուն նպատակն և ունեցած անաչառութիւնը։

Էին ժամանակներից կաթոլիկութիւնն ևս ունէր իւր հետևողներն, բայց շատ սակաւաթիւ էին և այդպէս էլ մնացին մինչև այսօր։ Նրանք ունէին վանք, փոքրիկ՝ բայց կանոնաւոր ուսումնարան. դրանց կեանքը ոչինչ հետաքրքրական չէ։

(Կը շարունակուի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔՂՔԱԲԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԻԱ.— Ֆրանսիայի և Իտալիայի յարաբերութիւնները քանի գնում աւելի և աւելի լարւում են. երկու ազգերի համաբեա բոլոր մամուլը ամբողջ սիւեռակները է նուիրում միմիայն իրենց հակառակորդներին ցեխոտելու, նրանց խայթելու համար, չնայելով մի քանի անհատական ջանքերին, որով աշխատում են այդ երկու քոյր ազգութիւններին միմեանց հետ հաշտեցնել։ Երկու մեծ պետութիւնների այդ լարուած յարաբերութեան արգասիքն է Իտալիայում Ֆրանսիական դեսպան գրաֆ Մունի հրաժարականը։ «Kreuz Zeit.»ի ասելով, Ֆրանսիական կառավարութիւնն իւր ներկայացուցչին չոռմից կանչել է՝ զիջելով իտալական մի նիստր-նախագահ պ. Կրիսպիի պաշտօնական պահանջին. — Ֆրանսիական կառավարութիւնն գանգատւում էր, Թէ գրաֆ Մունն իւր վարմունքով այնպիսի մեծ դժուարութիւններ է առաջացրել, որ գործերի մասին այլ ևս խորհրդակցել անտանելի է դարձել։

—Հռոմից «Germania» Թերթին հաղորդում են, որ պապը Ֆրանսիայի հասարակապետութեան նախագահ պ. Կարնօին դիմել է մի անձնագիր նամակով, որի մէջ նրան խորհուրդ

(Կը շարունակուի)

է տալիս խաղաղասիրական քաղաքականութիւն բռնել եկեղեցու վերաբերմամբ։ Ըստ երևութին, Թիւրքերի ասելով, Վատիկանի և Ֆրանսիայի մէջ հաշտութիւնը հնարաւոր է դառնում։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Գերմանիայի ամենագլխաւոր չանքերից մէնն էլ այն է, որ իւր արևելեան և արևմտեան գաւառներում գերմանական տարրը քանի կարելի է զօրացնէ՝ առանց դրա համար որ և է մէկոց խնայելու։ Ուսումնարանները, հասարակական հաստատութիւնները, մի խօսքով ամեն ինչ գերմանական է դարձնում։ Առանձին ուշադրութիւն է դարձնում մանաւանդ լեզուի վրայ, աշխատելով արևելեան գաւառներում լեհերէնի և արևմտեան գաւառներում ֆրանսերէնի վտանգէն գերմաներէնը մտցնել։ Գերմանական կառավարութիւնը իւր նպատակին հասնելու համար նոյն իսկ ի նկատի է առնում ամենամանր հանգամանքները։ Այսպէս օրինակ, մտերքս Էլզաս-Լոտարինգիայում հրատարակուեց կառավարութեան մի որոշումը, որով հրամայում է բժիշկներին, որ այսուհետև դեղատոմսերը գրեն ոչ թէ ֆրանսերէն, այլ գերմաներէն կամ լատիներէն։

—Լօնդօնից հոկտեմբերի 21-ին հեռագրում են մայրաքաղաքի թերթերին, թէ «Times» թերթը չանգլիայից հեռագիր է ստացել, որ գերմանական «Սօֆիա» մարտականաւը հոկտեմբերի 19-ին ռմբակոծել է բազմօրիօրից հիւսիս գտնուող վէնդի գիւղը, որի ժողովուրդը ապստամբել է։ Բազմօրիօն օգնել է մարտականաւին հրազէններ և զինուած գերիներ տալով։ Նաւատորերն ու զօրք գալով այրեցին գիւղը։

ՖՐԱՆՍԻԱ.— Անցեալները Ֆրանսիական մայրաքաղաքում կայացաւ Ֆրանսիական և անգլիական պալըլամէնտական գործիչների ժողովը, որի մէջ վճռում են մէջազգային մէջնորդ դատարան հաստատել։ Այդ նախագծին հաւանութիւն են տուել արդէն անգլիական ազատամիտ կուսակցութեան պարագլուխ մեծատէր Գլադստոնը, նրա հետ և 22 հոգի անգլիական ազգային ժողովի անդամներից։ Ժողովը որոշել է, որ առաջիկայ 1889 թուին Պարիզում կազմեն մէջազգային խաղաղութեան կօնգրէս։

—Օմալեան հերցոգը խնգրել է Պարիզեան գրաճին, որ հրաժարուի բուլանժական կուսակցութեան հետ ունեցած կապակցութիւնից։ Այդ խնդիրն է գուբ է անցնում, ուստի Օմալեան հերցոգն այժմ իւր առանձին կուսակցութիւնն է կազմում։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անձնասպանութեան դէպ.—Անցեալները Դուբլինում ձերբակալեցին մի երիտասարդ այրի՝ Ալիսա Վօրդ անունով, որ անձնասպանութեան փորձ էր արել։ Ոստիկանը քանի անգամ նա անձնասպանութեան փորձ էր արել, ուստի չատ լաճախ էր պատահել, որ նա բանտ էր նստել դրա համար։ Մտերքը երիտասարդ այրին իրկին անձնասպանութեան փորձ արեց Լիվերպուլում ևս ամուսնու գերեզմանի վրայ։

* *

Բազմայրութիւն.— Անգլիական լրագիրները նկատագրում են Թէքէյցիների բազմայրութեան մի օտարոտի սովորութիւնը։ Այդ «ձիւնների երկրում» բազմայրութիւնը տիրապետում է ամեն տեղ, որ լսուում են Թիւրէյտերէն։ Նրա առանձնայատկութիւնն այն է, որ կնոջ բոլոր ամուսինները եղբայր են կամ շատ մօտիկ ազգական, այնպէս որ կինը ամբողջ ընտանեքի կնիկն է դառնում։ Ամուսնութիւնից դուրս մնացող կանանց աւելորդ մասը մտնում է լամայական կանանց վանքերը, ուր նրանք կարդալ և գրել են սովորում և արտագրում են Թիբէտի սրբազան գրքերը և մասնակցում են ծիսակատարութիւններին։ Ընտանեքի համար կընոջ ընտրութիւնն անում է աւագ եղբայրը։ Այդ սովորութիւնը Թիբէտում գոյութիւն ունի ցայտամական ժամանակներից սկսած։ Նրա նպատակն է առաջն առնել բազմածնութեան, որովհետև գազթելու մեծ դժուարութիւններ կան և ապրուստն էլ շատ դժուար է այնտեղ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՕՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

ԲՕՐԿԻ, 27 հոկտեմբերի.—Կայսերական գնացքի խորտակուած մասերը հաւաքուած են և զննուած. քննութիւնը վերջանում է. մասնագիտական քննութիւնը սկսել է լուծել և քննիչի առաջարկած հարցերը. խորտակման տեղում մանրազնին քննութեան ենթարկուեցան երկաթուղու գիծը և մարդակները։

ՊԱՐԻԶ.—Առևտրական քաղաքամասում մտերքս պատահած պայթումների պատճառով բռնուած են 20 հոգի։

ՆԻՒ-ԵՕՐԿ.— Հասարակապետութեան նախագահի ընտրութեան մէջոցին Ֆայների մեծամասնութիւնը Հարրիսօնի կողմն է։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 28 հոկտեմբերի.— Հրատարակուած է ընդհանուր-ծովակալի անունով արուած Բարձրագոյն հրովարտակը, որի մէջ ասուած է, որ Թագաւոր Կայսրն այս անգամ հարաւային Ռուսիա ուղևորելիս համոզուել է, որ Նորին Մեծութեան կամքն այնտեղ նաւատորմիղ ունենալու մասին, որ ծովափնեայ ժողովրդի մէջ համոզման գոյացնէր իրենց կեանքը պաշտպանելու և արդիւնագործական ձեռնարկութիւններն անարգել զարգացնելու վերաբերմամբ, եռանդով և աչողութեամբ գլուխ է գալիս։ Անդադար հոգ տանելով Ռուսիայի բարօրութեան և արժանաւորութեան մասին, Թագաւոր Կայսրը կարող չէր առանց անհեղձ ուրախութեան տեսնել մարդկանաւերի ամբողջ խումբը, որ պատրաստ է կանգնել Ռուսիայի շահերի համար Սև ծովի վրայ։

Խմբագիր-Հրատարակիչ
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՐԿԱՒՈՐ Է

«Նոր-Դար»-ի խմբագրութեան համար ՅՈՒՉ-ԾԱՌԱՅ։

Պահանջւում է անցաթուղթ, գրաւական։ Պէտք է յղել Ծառայի անունի ամուրլի։

Յանձնացողները թող դիմեն «Նոր-Դար»-ի խմբագրատան գրասենեակը, որ գտնւում է պօտհեռագրատան դիմաց, Ծուբինօվի դեղատան մօտ։

ԼՕՑՍ ՏԵՍԱԻ

Սամուէլ Սմայլս

ԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Գերման. Թարգմ.

ՓԻԼԻՊՊՈՍ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Գինն է 1 ր. 50 կ.

—

Նոյն Թարգմանչի

Շմխտի, Բենիամին Ֆրանկլէն,

2 տիպ . . . . 40 կ.

— Գէօրգ Վաշինգտօն

2 տիպ . . . . 60 »

— Հոմերի Իլիականը, պատկերազարդ . 1 ր. — »

— Հոմերի Ոդիսականը, պատկերազարդ 1 ր. 20 »

(Ձանազարհի ծախքը Թարգմանչի վրայ է)։

Վաճառւում են Թարգմանչի մօտ՝ Тифлисъ, Садовая, Маріинско-Анановское училище.

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

երեւելիութիւն «Թիֆլիս» կայարանում

Գ.-ից է

Բաթում, պօստային. 8 ժ. 49 վ. առ.
Բագու, ,, 10 ժ. 46 վ. հր.
Սուրամ, ապ. մար. գն. 3 ժ. 21 վ. ց.
Ազստաֆա, խառն գն. 8 ժ. 20 վ. առ.

Գալիս է

Բաթումից, պօստ. 10 ժ. 15 վ. եր.
Բագուից, ,, 8 ժ. 6 վ. առ.
Սուրամից, ապ. մարդ. 8 ժ. 24 վ. առ.
Ազստաֆայից, խ. գն. 8 ժ. 18 վ. եր.

ՊՕՍՏԱՅԻՆ ԿԱՌՔԵՐԻ

երեւելիութիւնը պատերազմական-վիրաւոր Ճանապարհով

1888 թ. մայիսի 15-ից մինչև նոյեմբերի 15-ը

Թիֆլիսից դուրս է գալիս

Հինգ հոգու տեղ ունեցող կաբէտա առաւօտեան ժամը 9-ին՝ Մէյթի կայարանում գիշերելով՝ հա նում է վլադիկավկազ մեկ օրը երեկոյեան ժամը 8-ին։

Նոյնպէս դուրսէ գալիս առաւօտեան ժամը 7-ին, գիշերում է Գուդաւար կայարանում և վլադիկավկազ հասնելով մեկ օրը ցերեկուայ ժամը 5-ին։

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսը դուրս է գալիս ցերեկուայ ժամը 4-ին, առանց գիշերելու, մեկ օրը, երեկոյեան ժամը 7-ին հասնում է վլադիկավկազ։

Նոյնպէս դուրս է գալիս Ձաշից յետոյ ժամը 5-ին և առանց Ճանապարհին գիշերելու վլադիկավկազ հասնում է մեկ օրը ժամը 8-ին երեկոյեան։

Վլադիկավկազից

Հինգ հոգու տեղ ունեցող կաբէտները դուրս են գալիս առաւօտ. ժամը 9-ին, գիշերում են Մէյթի կայարանում և մեկ օրը երեկոյեան ժամը 8-ին հասնում են Թիֆլիս։

Նոյնպէս առաւօտեան ժամը 7-ին դուրս են գալիս և գիշերելով Պատանաւր կայարանում, մեկ օրը ժամը 6-ին երեկոյեան հասնում են Թիֆլիս։

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսները դուրս են գալիս ցերեկը, ժամը 4-ին Ձաշից յետոյ, առանց գիշերելու՝ մեկ օրը երեկոյեան ժամը 9-ին հասնում են Թիֆլիս։

Նոյնպէս դուրս են գալիս երեկոյեան ժամը 5-ին և առանց Ճանապարհին գիշերելու, մեկ օրը հասնում են Թիֆլիս երեկոյեան ժամը 9-ից 50 ր. անց.

ПАРФЮМЕРІЯ
ВЫСШАГО КАЧЕСТВА
А. СІУ и К°
МОСКВА.
НАХОДИТСЯ ВО ВСѢХЪ ГОРОДАХЪ РОССІИ.

(М.) 50—19

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻՆ կից յանձնաժողովը, որ կազմուած է մշտական սպանդանոցի տեղ ընտրելու համար, հրաւիրում է այն անձերին, որոնք կը ցանկալին իրենց գետինները տալ քաղաքին վերոյիշեալ հարկաւորութեան համար, այդ մասին գրաւոր յայտնել Թիֆլիսի Քաղաքային Վարչութեան՝ նշանակելով գետնի ուր գտնուիլը, տարածութիւնը և գինը։

Գետինները պէտք է գտնուին ցած, Քուրի աջ ափին, պ. Միրզոեվի գործարանից ներքև, իսկ գետի ձախ ափին—Լինէյնիյ կազարմաներից ցած։

Յայտարարութիւնները կ'ընդունուին մինչև նոյեմբերի 15-ը, 1888 թ.։ 2—1

Ներկայ տարուայ վերջերում Թիֆլիսում կը հրատարակուի մի շքեղ ժողովածու

„ԴԱՇՆԱԿ“

Վերնագրով

Ընտիր բանաստեղծութիւնների և թատրոնական կուպլետների։

Կը տպուի ազնիւ թղթի վրայ՝ մաքուր տիպով։ Կանխապէս բաժանորդ գրուողներին գինը 40 կոպ. (տպուելուց յետոյ 1 րուբլի)։ Բաժանորդ գրւում են՝ Գօլօվինսկի պրօսպեկտի վրայ, Գէվինովի և Եւանգուլովի աֆիշների կօնտօրում։ Օտարաքաղաքացիք ճանապարհածախսով ուղարկում են 50 կոպ. հրատարակչին այս հասցէով՝ Тифлисъ, Василію Камалянъ, Малая Грязная.

Հրատարակիչ՝ ԲԱՐՍԵՂ ԿԱՄԱԼԵԱՆ

6—6

ԿԻՐԱԿԻ, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 30-ԻՆ, Թիֆլիսի «Երաժշտական Ընկերութեան դահլիճում», Դ-ր Ն. Քարամեանը կը կարդայ մի

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

վէպի մասին, յօգուտ «Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան»։

Տեղերի գինն է 1 ր. 50 կ., 1 ր., 50 կոպ. և 25 կոպէկ։

Տոմսակները վաղօրօք կարելի է ստանալ կենդրոնական դրավաճառանոցում, իսկ դասախօսութեան օրը՝ Երաժշտական Ընկերութեան դահլիճում։

Դասախօսութեան սկիզբն է երկոյեան 8 ժամին։

(Խմ.) 3—3

ԱՐԴԷՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է ԵԻ

ՇԱՏ ՇՈՒՏՈՎ ԼՕՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ԳԷՈՐԳ ՉՈՒԲԱՐԻ

ԵՐԿԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒԻՆ,

1) ԲԱՐԵԴՕՐԾՆԵՐ
2) ՄԻ ՎԱՐԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
3) ՄԱՀՏԵՍԻ-ՍԱՐԳԻՍ
4) ՑԻՄԱՐ ՈՁԽԱՐՆԵՐ
5) ՄՈՌՍՅՈՒԱԾ ՇՈՒՆ
6) ՆԱ ՍՊԱՍՈՒՄ Է ԴԵՌ

Գրչոյնէ գինն է 1 ր., Ճանապարհածախսով—1 ր. 20 կ.

ա) Յանկացողները դիմում են Թիֆլիս, «Նոր-Դար» լրագրի խմբագրութեանը և կամ

բ) Հեղինակին այս հասցէով.—Москва, студенту-юристу Г. И. Чубарову—до востребованія.

(Խ.) 20—13

ԵՂԲԱՐՔ ԴՕՎԼԱԹԵԱՆՆԵՐ

«Կօմիսիօներութիւն Ընդրկովկասում»

ՏՂԱՄԱՐԴԿԵՐԱՆՑ ԵԻ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏԻ ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ.

Սեպտեմբերի 24-ին բացուած է նոր ՊԱՀԵՍՏ, որ գտնուում է Թիֆլիսում, Գօլօվինսկի պրօսպեկտի վրայ, Մէրզոեվի տանը, նահանգական դատարանի տակ, պալատի դիմաց։

I. բաժանմունքը Թիֆլիսում, Գօլօվինսկի պրօսպեկտի վրայ, Մէրզոեվի տանը (նախկին Բէլօլի),—II բաժանմունքը Բաղուում, Քալանթարեանի պատժում, №№ 11—12.

Մեր ֆիրմայի երկու բաժանմունքներում էլ միշտ կան մեծ քանակութեամբ տղամարդկերանց և երեխաների պատրաստի հագուստներ, որոնք անմիջապէս ստացուում են ամենալաւ գործարաններից։

Հենց նոր են ստացուել մեծ քանակութեամբ և ծախւում են գործարանի գներով պղամարդկերանց և երեխաների աշնան և ձմեռուայ պատրաստի հագուստներ։ 25—16

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 28-го Октября 1888 г. Տպարան Կավկազ լրագրի գրասենեակի Типографія конторы газеты Кавказъ, Гол. пр., д. Читахова